Ч. 50 (12.706). Львів, пятниця 6. березня 1931. [illegible] ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і зевер. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Конституція.

Промова посла д-ра Ярослава Олесницького на пленарному засіданні сойму в дні 3. березня 1931 р. при генеральній дебаті над внеском Б. Б. про зміну конституції.

Не є нашим завданням, завданням українських послів, боронити нинішню конституцію, тому, що ми ані не брали участи в її вирішенні, ані навіть не мали свого представництва в першому Законодатному Соймі. Однак мушу зазначити, що конституційний закон, який нині обовязує, взорований на інших новочасних демократичних конституціях, у головних своїх засадах дійсно відповідає новочасним поняттям демократичної держави. Зазначую, що відповідає — в засаді.

Однак при кожному законі треба мати на увазі ще інший важливий момент, а саме, чи він добрий, чи поганий, та особливо — як його треба виконувати, й як його виконується.

Отже мусимо ствердити, що у відношенні до українського народу, який находиться в границях цієї держави, ця конституція не була виконувана не тільки в дусі самого закону, але просто суперечно з її виразним текстом і змістом. Це торкається не лише постанов, які мають на меті охорону прав меншин, на які треба було простягнути конституційний закон на підставі міжнародного договору. Не торкається воно теж лише ось нпр. 65. статті і слідуючих статтей конституції, які кажуть про територіяльну самоуправу й участь громадян в адміністрації. Ця самоуправа й наша участь в адміністрації не тільки цілком не були розбудовані відповідно до виразних постанов конституці, але у нас, у Східній Галичині, навіть та самоуправа, яка істнувала за часів Австрії, — майже зовсім зліквідована. І так зліквідовано Самоуправний Краєвий Виділ, Повітові Ради, яких члени є іменовані тепер урядом, а управителями є старости, — вкінці й громадську самоуправу, настановлюючи без ніяких мотивів старостинських комісарів.

Але мусимо те саме ствердити й щодо інших кардинальних громадянсько-конституційних свобід. Чиж 95. ст., яка ґарантує охорону життя, вольности й маєтку була стосована до нас у тих страшних подіях в осени 1930 року, в часах „пацифікації“? А 96. ст., яка каже про рівність супроти права? Іронією є навіть казати про неї, бо на ділі істнують чейже у державі громадяни I-ої і II-ої ба навіть III-ої кляси, і до цих останніх саме ми належимо. Ця стаття голосить далі, що всі публичні уряди в однаковій мірі для всіх доступні. Однак чи приміняється це до нас, чи приймається взагалі українську молодь на державну службу?! А поведінка супроти нас підчас виборів і виборчі зловживання? Все це ми вже арґументували в цьому соймі фактами й досить покликалися на них.

А тепер кілька уваг про проєктовану зміну конституції. Предложений проєкт має будь-щобудь постанови, які ставлять просто під знак запиту саму засаду демократизму, а також прав, які в кожній демократичній конституції прислуговують взагалі меншинам чи то клясовим, чи партійним, чи національним.

Покличуся хоч би на постанову 34. ст. проєкту, яка звучить: „За виступи, які суперечать зі змістом посольського приречення, або нарушують авторитет і повагу сойму, посла можна поставити перед Державний Трибунал і на основі присуду того Трибуналу позбавити посольського мандату“. Така постанова просто кнеблює уста всякій опозиції. Адже це буде залежати виключно від інтерпретації, що треба вважати за річ суперечну зі змістом посольського приречення, та ще більше гнучкою й елястичною може бути інтерпретація поняття того, що нарушує авторитет і повагу сойму. Чейже можна би вважати таким пониженням поваги сойму звичайний вислів, що „цей сойм нічого доброго не вдіяв“, можна ним вважати такий відруховий оклик, який недавно розлягся по правій стороні цієї палати при справі конфіскат інтерпеляцій: „Нема вже конституції!“. За все те грозить небезпека втрати мандату. А прецінь на евентуальні подібні відхили істнують у всіх, навіть не республиканських а монархічних конституціях, інші риґори, істнують риґори реґулямінові, а ми маємо вже реґулямін надзвичайно риґористичний. Однак риґору позбавлення мандату — цього нема, поскільки мені відомо, в ніякій конституції. Навіть проф. Кельцен, на якого авторитет так дуже покликувався нині п. проф. Маковський, як на противника посольського імунітету, — не згадує про такий риґор.

Або інша подібна постанова — ст. 31., яка каже, що про важність запротестованих виборів рішає президент польської республики. Панове, як правник, мушу назвати це справді правничим куріозом і зауважити, що не тільки ніяка монархістична конституція не має такого застереження, але що навіть російський цар, впровадивши вимушену на ньому конституцію і Думу, не пробував застерігти собі такого привілею.

Не час і не місце вдаватися в дискусію про подробиці проєкту, але вже з наведених постанов виходить, що колиб той проєкт мав стати законом, то Польща зійшла би вже цілком з дороги демократизму, який дотепер ще є підставою устрою держав заходу Европи (може поза одним вимком) та який ще від 1787 року є підставою устрою Зединених Держав Америки. Цей демократичний устрій є теж ще єдиною опорою проти всяких диктатур, однаково більшовицьких, як фашистівських.

З тих усіх мотивів заявляємося проти zголошеного проєкту.

З польської преси.

Зоольоґічні атаки краківського „Курерка“ в освітленні польської преси.

Адольф Новачинський присвятив свій останній фейлетон у „Ґазет-і Варшавск-ій“ краківському „Курерков!“ та передовсім одній сторінці світлої діяльности того світлого орґану: його протичеській кампанії, яка проявляється у такому безцеремонно-демаґоґічному підюджуванню читачів проти чехів, що врешті ця систематична клеветницька робота починає видавати плоди. І так нпр. це показалося наглядно на настроях польської публики при останніх міжнародніх гокейових змаганнях у Криниці. Новачинський оповідає, які то сцени відогравалися на тих змаганнях, — сцени дійсно невидані ніде на ніяких міжнародніх грищах на земній кулі. Він запевняє, що сам не вірив би оповіданням обурених очевидців-чужинців, колиб не те, що й самі „земляки ствердили правдивість тих жорстокостей, тих експльозій ординарности й ґрядущого хамства“.

Скільки разів чехи виходили на арену, стільки разів з деяких лавок на естраді і деяких льож люди — вили, пищали й лаялися. Скільки разів чехи побіджували — ті людці свистали і ревіли. Якісь „дами“ показували їм язики. Коли один з чеських гокеїстів спер руку на трибуні, якийсь хуліґан в елеґантному футрі простягнув копито і копнув його в руку. За кожним разом оклики: „чеські свині!“. Всі панове з дипльоматичного товариства, які асистували цьому, по черзі голосно висловлювали своє здивування і обурення, непривиклі до такого здичіння в Польщі і до таких манір.

Автор шукає за причинами таких настроїв і добачує їх передовсім у нинішній атмосфері, пануючій — як каже Нов. — серед одної ґрупи в Польщі.

Це рішуче перехідний прояв, це психоза, звязана хіба тільки з одною ґрупою, яку на якийсь час опанувало божевілля грубости, культ пястука, копита, батога, лайки і прозвищ. Не можна узагальнювати це на всіх поляків. У Криниці на змаганнях не було ані т. зв. „товариства“, ані поміщицтва, ані інтеліґенції у більшій скількости, а переважала так звана „наполеонська“ аристократія або бриґадова „еліта“ урядничо-достойницько-адміністраційно-поліційна, т. зв. окупанство, нова верства специфічної масти й запаху, яка в урядовій Криниці має даремні або пів-даремні помешкання і яка мабуть єдина може собі сьогодні дозволити на зимовий „сезон“ то в Закопанім, то в Криниці. „добірне товариство“ зі свіжою печаткою, ще трохи неокресане, примітивне та сильно грубошкурне. Отже те, що воно ревіло, плювало, верещало, це новий сорт, виедукований на „Ґазеті Польскій“, „Новій Кадровій“ і краківськім „Курерку“...

Як бачимо, то Новачинський приписує вибухи зоольоґічного темпераменту лише читачам трьох названих ґазет. Всеж таки тих читачів — як знаємо — є нині в Польщі дуже багато. Однак найбільше їх захоплюється краківським „Курерком“. Про нього теж автор згадує окремо, слушно звертаючи увагу на його протичеські конвульсії:

Зате найбільшу вину за такі настрої серед публики, маніфестовані супроти братніх чехів (з якими маємо 1000 км. спільної границі) несе одна, підупадаюча вже нині, брукова краківська ґазета. Недавно напятнував махерства того лубочника у краківськім „Ґлос-і Народу“ професор університету Мислаковський:

„Ілюстровани Курер Цодзенни“ займа- займається від часу до часу оголошуванням анонімових історийок на тему „чеських варварств“. Кампанія „І. К. Ц.“ проти чехів такі ординарна і неперебірчива у засобах, та крім того так „односторонньо“ інформує своїх читачів, що ані я, ані мабуть і редактори „І. К. Ц.“ приватно цілком не дивуються, коли їх орган не має дебіту в Чехословаччині, ані теж — коли хтось демонстраційно подре число того часопису. Бажаю заявити, що ніколи, однаково підчас побуту в чехословацьких живцях, як і подорожуючи по краю а вкінці підчас побуту для наукової праці у Празі — я не стрінувся з титулу своєї польської національности з найменшою прикрістю. Навпаки, однаково відносилися до мене завсіди якнайкультурніше і найприхильніше. Я читав ріжні чеські щоденники і нераз находив у них статті про Польщу. „Ані разу, навіть в ніякому вуличному часописі я не стрінув такої сили інвектив і крутійств про Польщу, які „І. К. Ц.“ подає систематично про Чехословаччину“.

Після того Новачинський пригадує, що інший проф. унів., д-р Улашин з Познаня (санатор!) писав про „Курерка“, як проповідника „культури ненависти і неуцтва“, і стверджує, що та краківська ґазетка зробила собі спорт з підсичування антаґонізмів, з лайки і підюджування.

Коли ми обурювалися на краківський „Курерок“ за його наклепи на чехів та інвективи під адресою цілої чехословацької політики (з якою і ми, зрештою далеко не на 100 відс. солідаризу-

змося), ми почули від тогож „Курерка", що ми — „чеські аґенти" а „Діло" „чеська аґентура". Славити Господа, товариство „чеських аґентів" збільшилося: пристав до нього навіть ендек Новачинський! На превеликий жаль польські ендеки під впливом таких випадків як нпр. підчас криницьких гокейових змагань, готові вже признати правдиву вартість курерковихатак, але — лише у відношенні до чехів. Тимчасом, здається, „культ ненависти й неуцтва", який плекає „Курерок", простягається далеко дальше, ніж лише реферування чеських справ. Коли п. Новачинський льояльно признає, що злоба, ненависть і неуцтво, проповідані „Курерком" у відношенні до українців, його вічні наклепи й інсинуації, копання й опльовування всього українського та трактування цілої української проблеми крізь призму зоольоґізму, що вся ця курерकова „пресова політика" є шкідлива не лише для українців, але і для самих поляків?! І коли чільні ендецькі публіцисти почнуть відмежовувати себе від такої системи підходу до українських справ та справді почнуть оцінювати їх інакше, ніж каже це робити ненависть і неуцтво?!

З сойму.

ЗВІДОМЛЕННЯ З РІЛЬНОЇ КОМІСІЇ.

Дня 3. III. на рільній комісії був обговорюваний внесок у справі новелі до закону з дня 23. березня 1929 р. про оплати від оґерів, які не мають свідоцтв розплодової здібности. Згаданий закон постановляє, що всі нездібні до розплоду оґери, які покінчили 3-ий рік життя, мали бути найдальше до 31. XII. 1930 р. вичищені (кастровані), в противнім випадку підлягали річній оплаті 50 зол. від штуки, яка найдальше до 1. квітня ц. р. мала бути зложена в громадських урядах. Наслідки цього закону були такі, що до кінця 1930 р. вичищено заледви 1/3 часть оґерів (в цілій Польщі), а 2/3, себто около 100.000 коней (тому, що нераз таке чищення рівнялося 50 проц. вартости одного оґера, як також, що велика часть старших оґерів була через чищення наражена на загибіль) до цього часу не вичищено. В цій справі забирав голос також член рільничої комісії **пос. Тершаковець** та підтримував внесок, щоб оґери понад 15 літ були звільнені від чищення і від оплат, а щодо інших поставив внесок, щоби з огляду на господарську крізу та на весняні і літні праці в полі був пересунений речинець згаданого закону до 31. XI 1931 р. Дальша дискусія з огляду на пленарне засідання сойму була перервана і відложена до 4. III. 1931 року.

З життя наших установ.

Т-во Взаїмних Обезпечень і Коопер. Банк „Дністер" у 1930 діловому році.

Дня 2. березня ц. р. відбулося засідання Надзірної Ради Т-ва взаїмн. обезп. і Кооп. Банку „Дністер", на якому обговорювано предложений Дирекцією звіт з діяльности і рахункових замкнень обох установ за 1930 рік, які ще прийдуть під наради і затвердження Загальних Зборів.

Не зважаючи на важкі умовини і велику господарську крізу, які так щедро звалилися в мин. році на наше національне життя, оба Товариства не лише не спинилися в своєму розвитку, але й у порівнанні з попередніми літами пішли великий крок вперед.

Зокрема треба підчеркнути дальший гарний розвиток Кооперативного Банку „Дністер", який як банк дрібного селянського кредиту вповні сповнив свої завдання в часі останньої господарської скрути і прийшов з допомогою тисячам потребуючим кредиту членів. За час останнього року уділив позичок на загальну суму поверх 7 міліонів золотих.

Доказом зростаючого довіря суспільности до Коопер. Банку „Дністер" є і та обставина, що в мин. році стан вкладок осягнув суми 2 і пів міліона золотих.

Ці факти ствердила з признанням Надзірна Рада Т-ва та інспектор РСУК. Тому Кооперативний Банк „Дністер" може бути гордий на свої успіхи і на цю позицію, яку заняв в українському господарському житті.

У зрозумінні ваги ощадности найширших верств громадянства, Надзірна Рада Кооп. Банку „Дністер" рішила на внесення Дирекції впровадити премії для вкладчиків. Ближчі пояснення відносно премійних вкладок найдуть читачі на іншому місці нинішнього числа „Діла".

Т-во взаїмн. обезп. „Дністер" мимо неприятливих умовин поволі розбудовується і важкими зусиллями здобуває позиції, які втратило внаслідок заведення примусу обезпечення будинків і обовязку обезпечення 2/3 частей вартости в ПЗУВ. Зібрана премія в мин. році від безпосередніх і посередніх обезпечень перевищила вже 1 і пів міл. золотих, а скількість членів збільшилася до сто тисяч.

На жаль Т-во взаїмн. обезпечень „Дністер" у своїх зусиллях розбудови не находить належної піддержки від української суспільности, бо не всі українці почуваються ще до обовязку обезпечувати дозволену законом 1/3 часть оціночної вартости будинків у Т-ві „Дністер". Ця байдужість дивно вражає, бож кожний будинок мусить бути обезпечений на повну вартість, і коли 1/3 часть вартости будинку не буде обезпечена в „Дністрі", то мусить бути обезпечена в ПЗУВ. Премія в „Дністрі" не є вища як ПЗУВ і тому нема ніякого оправдання для того власника українця, який не обезпечує дозволеної законом 1/3 части у своїм власнім Товаристві.

Обезпечення 1/3 части вартости будинку в Т-ві взаїмн. обезп. „Дністер" повинно стати дійсно одним із національних обовязків кожного українця, обовязком тим лекшим до сповнення, що не є він звязаний з ніякими матеріяльними жертвами. Коли дійсно дійдемо до того, що кожний український будинок буде обезпечений в „Дністрі" в дозволеній законом части, то поставимо Т-во взаїмн. обезп. „Дністер" назад на передвоєнній висоті.

Не зашкодить згадати, що не лише в ділянці примусових обезпечень не всі українці обезпечують своє майно в Т-ві „Дністер", але й у ділянці добровільних обезпечень як напр. движимостей, збіжжа і паші від вогню, движимостей від крадіжи з вломом, — обезпечують у чужих Товариствах, а не в Т-ві взаїмн. обезп. „Дністер". Це вже дійсно годі зрозуміти, а ще тяжче оправдати. Свідомі громадяни повинні в цьому напрямі повести відповідну пропаґанду.

До історії одного посольського мандату.

Містифікації з обняттям посольського мандату новим послом „русином" о. Яворським Йосифом з Радехівщини.

Вибраний послом з листи 1. (ББ) о. Й. Яворський, не зважаючи на загрозу суспензи ще перед виборами, якщо не візьме назад своєї кандидатури, пригвожджений тим немилим рішенням Митрополичого Ординаріяту, довший час сидів тихо. До Варшави доніс, що хорий, а тимчасом пацифікував свою парохію. На проповідях кидав громи на всіх тих, що голосували проти його заказу на 11-ку — а таких було 260 в його власній парохії в Ляшкові! — і спроваджував на немилих собі людей поліційні ревізії.

Та по голосній промові свого сопартійника М. Бачинського, якої відгомін відбився аж в Женеві, постановив конечно обняти „важко" здобутий мандат. Тому в порозумінні з власть імущими порозсилано через постерункових петиції, котрі кожна громадська зверхність мусіла підписати і дати на ній гром. печатку. Петиції були того змісту, що загал домагається, аби вибраний ним послом о. Яворський свій посольський мандат обняв і заступав його в соймі. Ті петиції предложив правдоподібно уряд Митрополичому Ординаріятові як доказ народньої волі, а сам посол поїхав на авдієнцію, котрої результат розголосила польська преса, як додатний, бо Митрополит уступив і великодушно позволив о. Яворському обняти мандат.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. БЕРЕЗНЯ 1931.

ЮЛІЯН РЕДЬКО.

МАСЛО НА ГОЛОВІ.

(Докінчення).

Секретар розгорнув папір і ладився вписувати членів.

— Прошу голосу! — почулося нараз і одночасно на підвищенні станув господар, що передтим відповідав начальникові.

— Світле собраніе! — почав. — Приїхали до нас оті пани з міста й кажуть вам закладати якесь їх товариство. Вони ніби добре говорять і те все правда, бо вогонь великий ворог, а ми не вміємо з ним боротися. Й це правда, що наша молодь марнується без своєї орґанізації й ледачіє по шинках, — я з тим согласен. Але ви їх не слухайте! Не слухайте, бо це вовки в овечій шкірі! Вони приїхали сюди не від нещастя нас рятувати, а будувати Україну!

Кілька несміливих окликів зпоміж молоді перебивало промовцеві, але коли він скінчив, на салі було тих й ніхто не зголосився до голосу. Молодь сиділа збентежена й непевна, а старі, кацапи, посміхалися вдоволені, що їхній речник дав таку добру відправу „панкам із міста".

— Може ще хтось хоче промовляти? — спитав начальник. Заждав хвилинку й коли ніхто не зголошувався, сказав спокійно:

— Коли так, то я відповім на слова шановного промовця.

Похвалив його дбайливість за добро громади, бо справді тепер увихаються всякі „вовки в овечій шкурі", — але одночасно заспокоїв громадян, що на цей раз не грозить їм ніяка небезпека „Сокіл" стоїть осторонь від усякої політики, береже селянське майно перед огнем, а вправами виховує своїх членів на сильніших духом і тілом синів рідного народу.

Ще не скінчив, коли тойже чоловік знов йому перебив:

— О, знаємо такі масненькі слова! Не вірте їм люди! Вони прийшли, щоби роздор ширити поміж нами!

Цього було вже начальникові забагато. Щож це таке: говори до нього як до людини, а він... Ні! — Треба зачати з іншої тонації. Й зачав.

— Це ви роздор сієте! **Ви** вороги власних дітей! **Ви** політику робите й волієте, щоб радше ваше майно погоріло, а ваші сини розпивалися й ножами різалися, аніж занятися культурною працею! Ви гірш вовків, — ви ті, що виють під власною хатою!

За кожним реченням гатив кулаком у стіл, а з очей його бив такий гнів, що противники зачали подаватися до дверей.

Вже певний був перемоги, як той самий голос відповів йому гадючою їдю:

— Е, паничу! Ви нашого стола кулаками не розбивайте! Ми не таких виділи. Як хочете товкти, то товчіть своєю головою до стіни!

— Так! Так! До стіни головою! — почулися оклики й група від дверей понуро рушила вперед, до підвищення.

Начальник дав знак своїм соколам і ці відгородили собою від юрби стіл із президією. На салі йшов спір поміж двома гуртами. Положення ставало щораз грізніше. Ще хвилинка й почнеться крівава бійка.

Та в цьому моменті почувся ненадійно голос старого голови, що сидів досі мовчки:

— Пане Березюк, а що це у вас таке на голові?

Тон запиту виявляв таке щире здивування й цікавість, що все в одну мить затихло й звернуло очі на лису голову кацапського крикуна, а він сам лапнув себе рукою за голову й зачав нею потрушувати.

А голова питав далі тим самим тоном:

— Чи це не масло з тої другої центрифуґи?

На ці слова ціла саля відповіла страшенним реготом. Реготалися всі, що були в хаті, вили й свистали з утіхи всі, що обліпили вікна й двері читальняної салі. Пищали дівчата, тряслися старі баби й пальцями показували лису Березюкову голову.

А сам Березюк скулився, скільки міг, протовпився поміж юрбою й чимчикував чимскоріше, щоб мерщій сховатися зперед людських очей.

Коли розсміяна громада стала протирати заплакані очі, зі салі виходили один за одним Березюкові однодумці.

Перевели впис членів, вибрали старшину, відспівали сокільський гимн. Наші соколи сіли на фіру й відїхали вдоволені гарним успіхом.

Лише з дива не могли вийти, як те все сталося.

— Що це за масло на голові? Що ви йому сказали, пане голово, що нагло все так перемінилося! — питав начальник.

— Бачите, побратиме, коли їдете на збори, мусите знати не лише статут свого товариства але й те, яким хто маслом має голову намащену.

Там у Р. недавно заложили молочарню. Березюк був директором. Та він купив собі другу кружлівку й перепускав на ній молоко на власний дохід. Це виявилося і його викинули.

От і масло на голові.

—o—

Вибираючись до Львова на авдієнцію до Митрополита, мав посол о. Яворський немилий випадок, а саме: коли по добрім обіді, улаштованім на його честь у його протекторів у Радехові, поспішав на залізничий дворець дня 16. II. ц. р., побачив, що спізнить поїзд. Тому, не маючи своєї підводи, всів на фіру господаря з Лопатина Миколи Кульчицького і домагався від нього, щоби якнайскорше завіз його на стацію. А коли бачив, що коні змучені, не хотіли господаря слухати і йшли поволи, вирвав йому віжки й батіг з рук і сам зачав поганяти.

На стації побачив, що поїзд уже стоїть, а господар домагався заплати. Поірнтований спізненням і домаганням заплати (а найбільше з підхмелення алькоголем) опутав власника коней Кульчицького віжками, сягнув до кишені, витягнув звідтам револьвер і цілячи в нього, сказав: „Я тобі дам заплату".

Господар, який знав добре, що в о. посла такі випадки трапаються, бо мин. року він у своїм домі застрілив студента, — так перестрашився, що ледви живий заїхав до дому. Коли-ж Кульчицький про поступок о. посла зголосив зажалення на поліції, там йому сказали, що то „ksiądz poseł tylko zażartował sobie" і відрадили йому вносити скаргу.

——o——

„Русини прирікають вічну льояльність для Річипосполитої".

Під таким вимовним наголовком приніс краківський „Ілюстровани Курер Цодзенни" з 5. березня замітку про „знаменні ухвали руської аграрної партії", яку далі в цілости передруковуємо:

„Руська Аграрна Партія, — читаємо, — яка, як відомо, є опорою руських послів о. Йосифа Яворського і Михайла Бачинського, членів Б. Б. В. Р., мала на днях в салі Народнього Дому у Львові під проводом о. Монцібовича зїзд при участи 136 осіб, у тому 78 делегатів з ріжних повітів Сх. Малопольщі.

„По нарадах зїзд ухвалив знаменну резолюцію, яку подаємо у скороченні: 1) Ми, русини Червоної Руси, заявляємо, що Польська Річпосполита є також і нашою державою і декляруємо супроти неї вічну льояльність у переконанні, що Польська Республика дає нам ґарантію, що наші національні ідеали здійсняться і ціле руське племя згодом обєднається для спільної культурної праці та ясної будуччини; 2) жадаємо, щоби методи давної Австрії в народнім і середнім шкільництві Польща занехала і щоби наші діти вчились в рідній руській мові, а не в т. зв. „українській", яка нам чужа і штучно витворена, щоби зі шкіл усунено підручники писані по українськи з шовіністичною тенденцією і назад уведено етимольоґічні підручники з тенденцією льояльною для Польщі; протестуємо проти політики церкви і проти вживання церкви до пропаґанди української політики, ворожої як для русинів так і для Польщі, бо церква не повинна бути експозитурою української, а властиво чужої влади.

Зїзд ухвалив також змінити назву партії на „Руську Аграрну Організацію", а її головний виділ назвати Руською Радою, яка вживатиме печатки з історичним гербом Руси".

*

Думаємо, що ці постанови не вимагають ніяких коментарів, а то тимбільше, що їх автори й інспіратори відомі вже добре на всій нашій землі як зі своїх „подвигів" так і зі свого ганебного яничарства.

Реєстр росте...

Під якою притокою розвязано Т-во „Сокіл" у Прошовій.

На днях отримало т-во „Сокіл" у Прошовій письмо з повітового староства в Тернополі такого змісту:

Starosta Powiatowy w Tarnopolu. L. 7028/30 Tarnopol, dnia 19/2 1931. Stowarzyszenie „Sokił" w Proszowej — rozwiązanie. Do Zarządu Stowarzyszenia „Sokił" na ręce Przewodniczącego Eugenjusza Łopatyńskiego w Proszowej. Na skutek reskryptu Urzędu Wojewódzkiego w Tarnopolu z dnia 14. lutego 1931 L. B. 4867/30 zawiadamiam, że tamtejsze Stowarzyszenie „Sokił" zostało wykreślone z ewidencji stowarzyszeń jako rozwiązane na mocy własnej uchwały. Zarazem polecam — o ile Stowarzyszenie posiada jakiś majątek, przekazać go natychmiast w myśl § 19 statutu Towarzystwu Wzajemnych Ubezpieczeń „Dnister" we Lwowie. Starosta Powiatowy: Malicki.

Виділ Т-ва „Сокіл" у Прошовій здивувався немало, отримавши таке повідомлення з повітового староства в Тернополі. Бо не було ніколи ніякої ухвали ні виділу ні загалом членів „Сокола" у Прошовій в тому напрямі, що це товариство перестає істнувати. Натомість члени „Сокола" у Прошовій пригадали собі, що в часі памятної „пацифікації" пацифікатори прикликали начальника громади та під загрозою вимусили у нього підпис, що Т-во „Сокіл" у Прошовій розвязується. І це, очевидно, було достаточною та правною підставою для повіт. староства в Тернополі до видання та вислання повищого письма на руки голови „Сокола" у Прошовій. Виділ „розвязаного Т-ва „Сокіл" у Прошовій" вніс, очевидно, представлення до Воєвідського Уряду в Тернополі з домаганням, щоби переслухано начальника громади та цілий виділ „Сокола" на обставину, де, коли та в який спосіб запала ухвала, що Т-во „Сокіл" у Прошовій розвязується.

З судової салі.

ВІДГОМІН БОРОТЬБИ ЗА ЦЕРКВУ В ХОЛМІ.

Дня 3. березня ц. р. відбулася в повітовому суді в Холмі карна розправа проти селян Василя Друка і Станислава Цехана й селянки Анастазії Прокопюкової, обвинувачених прокуратурою за провину непослушенства проти зарядженъ влади зі статті 139 російського карного кодексу, поповненої тим, що не послухали приказу представника влади по розвязанні ним віча в Холмі 24. березня 1929, щоби розійшлися і ставили йому навіть опір.

Подійсний стан справи є такий: Польські орґани влади вже в перших роках панування Польщі зачали масово при допомозі римо-католицького духовенства і підбуреної ним товпи місцевого польського населення відбирати православним їх церкви і перемінювати їх на костели, а то просто й нищити їх зовсім через повну їх розбірку. Часть відібраних церков — особливо

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. БЕРЕЗНЯ 1931.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

З громадянської війни.

(А. Крезуб: „Партизани". Львів. В-во „Червона Калина", 1930. II. частини.)

Між нашими воєнними споминами книжка Крезуба зверне на себе увагу читача, що має літературний смак і не задовольняється звичайними рефератами, хоч би і найправдивіших фактів. Це книжка на межі споминів і белетристики. Читаючи її маємо враження справді пережитого клаптика життя, цікавого, небуденного, яке може й не швидко повториться в ході наших історичних подій.

Галичанин-інтеліґент попав між київських дядьків-селян, що як партизани воюють з більшовиками, в роспалі громадянської війни. Вони слухають його як свого ватажка, а він їх як старших досвідчених людей — спільно вчаться своєрідного мистецького ремесла, що наполовину нагадує лови. Лови на людей ріжняться від ловів на звірів тільки тим, що є жорстокіші, кровожадніші.

Автор оповідає про них звязко та енерґійно, як людина, що вміє наказувати, з палом боєвика, що від самих споминів відчуває ще раз запах пролитої крови та настроєм мрійника, що майже не вірить у пережиті пригоди. Ці пригоди не дуже ріжноманітні, але кожний їх момент має в собі своєрідне напруження боєвої підготовки, вистежування ворога, засідки. Розділ „Облава" міг би бути окрасою найкращої нашої повісти.

Ось дрібні зразки ліричного стилю автора:

„Сонце заходило за обухівські пригірки. Його проміння, продираючись крізь вітки дерев, слалося золотими плямами на зелений рівний килим гощівської мурави. Тільки в одному місці недалеко табору під розлогими корчами ліщини цей килим, наче продертий, світив сірим піском і зеленкуватою глиною. То була свіжа могила. В ній перед хвилиною покладено на вічний відпочинок нефортунного вісланця".

—„Врешті надійшов так довго очікуваний мною вечір: осінний, теплий, місячний, наче створений для непоправних мрійників, український вечір. Миловзвучний спів таценківських дівчат розносився з росою по цілому Гощові і на крилах легкого подуву летів, здавалося, десь аж під Безрадичі, Нещерів, Обухів, щоб там розбитись об надгощівські кручі. В гущавинах підняли знову свій щоденний концерт лисиці і дикі кози".

—„Тьмане, лагідне світло викроєного місяця, вічна тишина, легкі тіни дерев, запах соснини, шелест трави під нашими ногами — стільки поезії, стільки дужної принади крилося в цьому зіллиттю дійсности і уяви, що на хвилину можна було забути і Гощів з його клопотами, журбою. Я впивався цим чудним вечором, а звуки таценківської вулиці, що долітали сюди від часу до часу, ще більш розніжнювали мою душу".

І описи природи і розмови героїв читаємо приємно, зі зростаючою увагою. Книжка не має претенсій літературного твору, але має неодну літературну прикмету і могла би не мати підзаголовку „Спомини". Є в ній тільки один фальшивий тон. Коли автор говорить про кріваву розплату ворогів, то пятнує її як варварство та звірство; коли-ж жертвами самосудів падуть вороги з рук його найближчих, то він описує такі сцени з насолодою і надає їм значіння геройств. Неодни із звеличників наших визвольних змагань робить ту саму кардинальну помилку, віруючи в святість етичного муринського постуляту: „Коли ти їш наших, то ти людоїд, — коли ми їмо тебе, то ми герої".

Автор споминів не потрібує більш як автор повісти додавати від себе рефлексій про змальовувані картини, коли він не-фільософ і коли не відчуває, в якій хвилині повинен замовкнути.

У книжці Крезуба варт було неодин вислів заступити кращим, доцільнішим, наближити інколи публіцистичний стиль до чисто літературного. Підчас усієї приємної лектури, що ні на мить не нудила нас, неодин раз доводилося підстрибувати від думки: „Ах! Яка би це була добра, першорядна книжка, якби її очистити від усіх мовних болячок!".

А є їх такі досить: навіть київським селянам, що розмовляють легко замосковщиною своєрідною мовою, автор тицьне інколи чисто галицько-інтеліґентне слово. Ось список ріжних прикрих слів і зворотів, зовсім не наших.

Москалізми:

Заосмотрювали (зам. забезпечували, постачали), з нетерпінням (нетерплячкою), остановлення (зупинення), розговори (балачки), дійшли до заключення (зам. висновку), зіяла бездна (розкрила пащу безодня, прірва), кладбище (цвинтар), спохватитися (схаменувся), гуляння (у знач. проходу), значиться (у знач. себто), підшучували (жартували, кепкували), одушевлення (захоплення), остановившихся (!) (зупинених), роздалися стріли (залунали), між прочим (зрештою), впереді нас (попереду), виговір (докір), переслідував цілі (мав на меті), лопали (тріскали), невиносима (нестерпна), розізлилася; на їх (на них), іми (ними), хтото (хтось), кудито (кудись), застановити огонь (припинити), між тим (тимчасом), і багато таких інших прямо немислимих слів.

Польонізми:

Ривалізація, не одобрухати, малося враження, то є в знач. себто, в тім у знач. нежданo, як належало сподіватися, зам. як можна (треба) було..., старався бути вислуханим, моєї уваги не уйшло, віднискати рівновагу духа, представити собі (зам. уявити), аж до вичерпання сил (зам. аж охляли), з отухою, після засягнення інформацій.

А тепер з усякої всячини:

„Після мойого погляду" (зам. на мій погляд), „я ще не знати по котрий раз оглянув", „з нехоття" (!), „ми стали закурювати", „за підготовляючуся війну"..., поговірка (у знач. гутірка, а говірка у знач. переказу), „в протягу (!) дня", „були взяті за арештованих", „на виставлення на його гробі памятника", „о їя (!) говорено", „заблукавшоюся", „перед розходом на призначені місця було умовлено".

І все те тільки частина.

З цього одинокий висновок: в інтересі автора, видавців і літератури, автори повинні перед друком давати свої рукописи очищувати бодай із сметтєльних гріхів, коли вже не буденних

по містах — переміновано навіть на маґазини, як це було з великою мурованою церквою св. Параскевії в Холмі, котру місцеве православне населення збудувало з власних жертв безпосередньо перед світовою війною. Були це очевидні акти безправа і самоволі, проти яких українська православна людність була цілковито безсильна, хоч у кожному випадку протестувала, і то навіть часто-густо чинно, що з правила кінчилося арештуванням значної частини протестуючих. В цей спосіб відобрано або цілковито знищено величезну більшість православних церков на Холмщині і Підляші, а частинно також на Волині і Поліссі. Розгорілася велика релігійна боротьба, незнана в XX. столітті ні в одній культурній державі, що пригадувала часи найчорнішого середновіччя. Одначе погром православної людности мав і добрий наслідок, бо причинився у великій мірі до зросту і скріплення української національної свідомости на наших етнографічних північно-західніх землях, на жаль, невикористаний вповні з причини загулюканости й інертности місцевого зрусифікованого православного духовенства. Ця мартирольоґія не припинилася ще й сьогодні, а доказом цього численні церковні процеси за відібрання православним їх церковних маєтків.

Така лиха доля стрінула і православних у Холмі. З тринацяти істнуючих там перед світовою війною православних церков, забрали поляки дванацять, між ними і величавий собор, оставляючи для потреб правоославних тільки одну невеличку церкву. Одною з останніх впала жертвою велика мурована, стилева і гарна церква св. Параскевії в Холмі, що лежить недалеко залізничого двірця, котру — як сказано вище — збудовано з жертв місцевого і дооколичного православного населення на короткий час перед вибухом світової війни. І вона то була безпосередньою причиною процесу.

Польські власти рішили цю церкву перейняти на військовий маґазин. Вислано робітників, що зняли з церкви хрести, усунули вівтар, образи і внутрішнє церковне уряджения, зашурували церковне мальовило та замурували деякі двері і вікна. З гарної церкви, що була окрасою міста, зроблено типовий, зверху обідраний військовий маґазин.

Обездолене українське православне населення заворушилося. Після Служби Божої в неділю 24. березня 1929 року кілька соток православних з Холму й найближчих сіл лишилися на цвинтарному майдані біля одинокої сьогодні церкви в Холмі та зачали радитися, якби недопустити до перерібки церкви св. Параскевії на військовий маґазин і прийти знову в її посідання. До зібраних під церквою промовив тоді бувший посол Павло Васильчук, сам уроженець і постійний мешканець Холму. В часі його промови надійшов припадково вулицею біля церкви заступник місцевого старости Тадеуш Ілюкевич, увійшов нетайно за огорожу на цвинтарний майдан і зачав розганяти зібраних, кажучи, що віче недозволене і він його розвязує. Счинилася метушня і крик, в часі котрого — як кажуть — більше енерґійні жінки мали навіть потурбувати чинно п. референдаря, і то так, що мав навіть запороти своїм носом об землю. Без сумніву, було би тоді прийшло до великої, а може і кровавої авантюри, до якої не допустив своїм тактом і розвагою присутній на місці посол Павло Васильчук. Референдар Ілюкевич, видіставшися з бабської опресії, побіг до поліційного комісаріяту і спровадивши звідтам відділ постерункових, приказав арештувати обвинувачених, як тих, що нібито ставили опір і не хотіли розійтися.

Арештованих Василя Друка, Станислава Цехана й Анастазію Прокопюкову за короткий час слідчий судця випустив на волю, а прокуратура при окружному суді в Люблині розпочала проти них карні доходження за провину зі статті 142 рос. кодексу карного, анальоґічної до злочину з § 81 австр. карн. зак. (публичне насильство над урядовою особою в часі її урядування), що загрожує карою вязниці від одного року до літ 6. Слідство провадилося близько два роки і щойно в останній хвилі прокуратор змінив первісну кваліфікацію зі статті 142 на статтю 139, що загрожена значно лекшою карою. Обвинувачені на розправі 3. березня ц. р. відповідали саме за провину з останньої статті.

Розправі проводив — треба признати — обєктивно і з повним судейським тактом, судця п. Козерський, боронили обвинувачених посол д-р Степан Баран, адвокат з Тернополя і місцевий адвокат п. Горгонд. Обвинувачені до вини не признавалися, кажучи, що або у вічу не брали ніякої участи (нпр. обвинувачений Друк в часі віча стояв за огорожею на тротуарі), або, що на візвання пос. Васильчука спокійно розійшлися, а заступник старости п. Ілюкевич казав їх арештувати вже на вулиці. Переслухано під присягою свідків прокуратури, референдаря Ілюкевича і постерункового Вацлава Бучковського, котрий на приказ Ілюкевича арештував обвинувачених.

і свідків оборони: учасників віча господарів Миколу Крушевського й Антона Васькевича та б. посла Павла Васильчука.

Свідок референдар Ілюкевич зізнавав доволі обережно, інакше, як у доходженнях, де своїми зізнаннями дуже обтяжив обвинувачених. На питання оборонця д-ра Барана, чи може сьогодні під присягою розпізнати обвинувачених як тих, що критичного дня 24. березня 1929 були на вічу, не послухали його приказу і не хотіли розійтися, свідок хвилю вагається й остаточно каже, що їх розпізнати не може і не може рівнож ствердити під присягою, що саме вони ставили якийсь опір. Обор. д-р Баран давав свідкові ще цілу низку дальших запитів щодо його ролі на вічу і його поведінки на ньому, з котрих одно в справі револьверу суд ухилив. Постер. Бучковський зізнавав тільки на факт, як переведено арештування обвинувачених. Відводові свідки Крушевський і Васькевич зізнали під присягою, що обвин. Друк (61-літній господар) в часі віча стояв з ними на тротуарі і вони хід віча обсервували зза огорожі.

Рішаючими для справи були зізнання пос. Павла Васильчука. Заприсяжений зізнавав дуже обширно й подрібно. Зокрема на питання обор. д-ра Барана про поведінку реф. Ілюкевича на вічу, свідок ствердив, що Ілюкевич був тоді дуже поденервований, а як людина, знана з вибухового характеру, своєю поведінкою міг спричинити необчислимі наслідки. Люди не чули його візвання, щоби розійтися, а тільки сам свідок, не хотячи допустити до можливо великої авантюри, візвав зібраних розійтися, що вони негайно зробили.

Від переслухання дальших кільканацяти свідків оборони суддя відступив за згодою сторін, бо непричасність обвинувачених у вічу вияснилася (їх присутности там-же не ствердив навіть клясичний свідок реф. Ілюкевич). Після промов оборонців, що виказали невинність поодиноких підсудних, проголошено присуд, яким увільнено обвинувачених від вини і кари. Заступник прокуратора не зголосив апеляції і присуд став правосильний.

Розправі прислухувалася численна публика, а її хід і закінчення зробили на неї помітне враження.

ОСТАННІ ВІСТИ

СЕНАТ.

Дня 4. березня сенат почав наради над бюджетом. Референт Шарський сказав м. ін., що знижка урядничих платень покищо неактуальна. Може бути актуальна щойно при дальшій знижці цін. Досвіди з інших держав у тій ділянці промовляють проти знижки. Вперше від 5 літ теперішній рік замикається невеличким дефіцитом, та це не є касовий дефіцит, бо є ок. 400 тисяч резерв, із яких 250 тис. можна кожної хвилі перемінити на готівку.

Сен. Ґломбінський (НД) зазначив, що теперішня кріза є не лише з господарських, а й з політичних причин, які не викликають одушевлення в краю, а яких яскравим висловом є Берестя. Уряд робить стільки доброго, скільки мусить, а стільки злого, скільки може. Тому бесідників клюб голосуватиме проти бюджету.

Сне. Клушинська (ППС) каже, що міністр заявив, що в Бересті не було садизму. Певно, що не було китайських метод, як нпр впускання щура у живіт, та це, що було, вистарчить. Це підірвало авторитет Польщі в краю та за кордоном. Процес із Бидґощі переносять до Торуня. Ледви звалять один мур перешкод, повстає другий ще більший. Та чи в Бидґощі, чи в Торуні справа вияснится і проти волі уряду. Тим, хто приготовляв „замах" на Пілсудського, остав лише шнур. На лаві обвинувачених засів хто інший. (Мін. Складковський: Бо тамті ховалися). Колиб ППС хотіла робити замахи, то не йшла би до вас на науку. Мене не залякаєте (Мін. Складковський: Я ще ніколи не лякав жінок). Міністр говорив, що справу в Луцьку приказав розглянути. Тимчасом там вислали п. Клішу, що в 1922 р. у Золочеві карав так вязнів, що казав бити одного одному. (Мін. Складковський: Нічого про це не знаю).

Сен. Горбачевський стверджує, що потреб українського населення не взяли під увагу в предложенім бюджеті, тому не пошановано не лише міжнар. зобовязань Польщі, а й постанов польського законодавства. В 1922 р. ухвалили закон про воєвідське самоврядування й український університет, який передбачує введення тих установ найдалі до 2 літ. Тимчасом минуло вже 4 рази по 2 роки й нічого не зробили. Зліквідували кільканацять катедр, які були у львівському університеті за австрійських часів. Торкаючися пацифікації та виборів бесідник ствердив, що мін. Складковський реагуючи на промову сен. Макуха в скарб.-бюдж. комісії, сказав, що колиб міністр не хотів, то сен. Макуха булиб не вибрали. Бесідник питається, що значить таке поставлення справи, яке насуває сумніви, чи жиємо в державі, основаній на праві. Найхарактеристичнішою прикметою теперішньої системи є поліційний режім. Самоврядні й кооперативні діячі є під поліц. доглядом. У Калуші наслідком доносу поліції арештували навіть 2 суддів, обвинуватили їх у саботажах, самособою зовсім безосновно, бо не могли допуститися того, коли самі ферували по кілька присудів на цьому тлі. Їм заподіяно не лише особисту кривду, а й деспект для суд. уряду. Закидають нам здогадну нельояльність. Та факти кажуть що іншого. Загал нашого населення поносить усі тягарі крови й податків. Робимо все, чого держава має право домагатися від нас. І ми фактами виказали пасивність, яку нам заперечують. Спокійно ждемо присуду безсторонньої думки цивілізованої Европи. Українці голосуватимуть проти бюджету.

На пополудневім засіданні мін. **Складковський** сказав, що хоче спростувати дещо з промови сен. Горбачевського. Четвертий раз п. посли й сенатори цитують мої здогадні слова, до сен. Макуха, нібито я сказав, що колиб хотів, то сен. Макуха не булоб в сенаті. Замітне, що цитують це ті, яких тоді не було в комісії, отже річ, яку довідалися. Бажаючи вірнити в добру волю тих панів, хочу покористуватися нагодою, що тут є сенатори всіх відтінків, які були в комісії, щоби зреконструувати мої слова. Сен. Макух говорив про здог. виб. надужиття, казав, що терор був такий, що люди не могли віддати голосів на тих, кого бажали, а всіх, що старалися про мандат, тероризовано, що боялися показати на вулиці. Я теж, сказав п. М., боявся, що мене вбють, або так стероризують населення, що не могтиму дістатися у сенат. Я зі сміхом сказав: Слава Богу, п. сенаторе, ви не лише жиєте, а ви є й тут, а п. М. сказав: П. міністр хоче сказати, що колиб не хотів, то мене тут не булоб. На це я: Самособою, так як ви це зясовуєте, то так булоб. Стверджую ще раз, що колиб ті всі надужиття діялися про які говорив сен. М., то самособою, колиб уряд хотів, щоби населення не висловилося свобідно, то п. М. не дістався би у сенат. Зате він дістався у сенат, бо уряд хотів, аби населення заявилося свобідно. Панове тут є як вислів свобідної заяви населення.

Б. БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ НЕ ПЕРЕСЛУХАЮТЬ.

Тому, що Найв. Суд переказав справу „Ґазети Бидґоск-ої" судові в Торуні, розправу в Бидґощі, визначену на 5. III., скреслено з вокан-ди. Рівночасно відпадають всі признані досі внесення бидґоського суду, м. ін. внесення про переслухання як свідків б. берестейських вязнів.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ДОЛЯРІВОК.

Мін. Матушевський приказав перевести слідство в справі долярівкового скандалу, щоби покарати виновників. Перевели ревізію в друкарні, з якої вийшли числа.

ПОС. ТКАЧІВ УТІК?

З Варшави повідомляють, будьто би комуністичний посол Ткачів, якого сойм ухвалив видати судові, утік до Данціґу.

РОЗПРАВА ЗА ВБИВСТВО ПОЛІЦАЯ.

Перед стрийським судом присяглих почалася розправа проти 23-літнього зарібника Михайла Коваля зі Синевідська Вижного, обвинуваченого в убивстві поліцая Рибіцького.

Обвинувачує прок. Валіш, боронять адв. д-р Герасимів і Мушинський.

ҐАНДІ ЗАКЛЮЧИВ УМОВУ З ВІЦЕКОРОЛЕМ

Переговори Ґандія з віцекоролем закінчилися. Є це великий успіх Мекдональдового уряду, який так переломив пасивний спротив Ґандія та закріпив становище Анґлії в Індії.

СПОРТ

МИСТЕЦТВА ГАКІВКИ В ПОЛЬЩІ.

Катовиці.

Краковія—Лехія 4:2 (2:1, 2:1, 0:0).
Поґонь—АЗС Вильно 2:0 (0:0, 2:0, 0:0).
Леґія—Лехія 1:0 (0:0, 1:0, 0:0).
ТКС—АЗС Вильно 1:0 (0:0, 0:0 1:0)
Поґонь—Чорні 3:1 (3:0, 0:0, 0:1)
Лехія виелімінована з турніру.

НОВИНКИ

— **Відчит д-ра О. Саламанчука на тему: „Зкухонних містерій". Для матерей і їх немовлят.** (Спосіб новітнього відживлювання немовлят) відбудеться заходом Порадні Матерей і Тов. „Бесіда" в салі „Української Бесіди" вул. Рутовського ч. 22. дня 5. III. в год. 6. вечором. Вступ за добровільними датками 1592

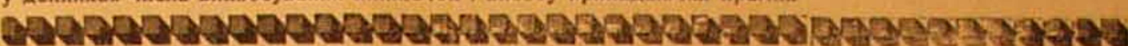

— **Вийшли на волю.** З бережанської тюрми вийшли 1. III. на волю: Мартин Мищишин з Шумлян, Іван Несторович і Тимко Гладчук з Козівки, Василь Лихолат з Потока, Петро Федорів з Кривого, Петро Курило і Василь Процик з Кониох. Івана Розпитовського з Кривого перевезено з тюрми у Вронках до Бережан. Мартинові Мищишиному і Миколі Волощукові з Шумлян доручено акт обвинувачення за злочин проти § 58.

— **Карають ще за вибори...** Голову Повітового Комітету УНДО д-ра Івана Сохацького і секретаря магістра Івана Аронця покарав адміністраційно калуський староста Костоловський за — нелегальну збірку на виборчий фонд по 100 зол. Покарані внесли відклик до станиславівського суду. Треба згадати, що за цим фондом робила поліція дві ревізії, але нічого не найдено. Комітет видав був заклик до складання на виборчий фонд і на цій підставі староста покарав обидвох згаданих.

— **Михайло Голинський на сцені львівського Міського Театру.** В суботу 7. березня ц. р. виступить гостинно вдруге цього тижня на сцені львівської опери наш співак Михайло Голинський, цим разом в опері Пуччіні „Тоска“. Співатиме партію Каварадосі.

— **Якто було в Бережниці?** В Бережниці Шляхотській, пов. Калуш, сталося на вечірні в неділю 22. лютого таке: Зайшло декількох хлопців у церкві між шляхту, яка зайняла собі від давна широке і вигідне місце так, що „посполиті“ вірні не мають досить місця та глотяться по кутах. Шляхта кинулася на хлопців з кулаками і криком. На крик вийшов о. Бандера й голосно звернув увагу, що тут дім божий, кричати в церкві не можна і ніхто в церкві не має призначеного місця. Хтось крикнув: „Українці, вийти з церкви!“ В церкві лишилась сама шляхта. Але вона, видно, приготовлялася до авантюри, бо ще перед вечірнею появився в селі поліцай. Потім пішло донесення до староства, а звідтіля телеграми до газет про напад на шляхту. Староста двічі приїздив до села, в кооперативі й читальні, в о. Бандери та в парохіяльному уряді зроблено ревізії, мабуть шукали за муніцією, яку, — як твердить шляхта, — селяни привезли до села в грисі. У вівторок 24. лютого арештовано 9 парубків та передержано 2 дні. Але по 2-х днях слідчий суддя мусів їх випустити, бож це не вони когось били, а їх шляхта в церкві побила. Виходить на пословицю про сотворіння, що то дре мішок і ще квичить. А з тої справи зробила преса цілий бунт.

— **У Львові згоріла жінка.** У Львові при вул. Стрийській, ч. 44. учителька Олена Вишневська підчас варення обіду дістала серцевий удар і впала на розжарену плиту кухні, згоріла майже зовсім. Сусіди застали на кухні тільки звуглений труп цієї вчительки.

— **За особисті порахунки.** Осип Домбський та Іван Вороняк з Радлович, пов. Самбір, убили з пімсти Володимира Чайковського з Кульчиць. Домбського арештовано, а Вороняк утік. Вбивство виконано на дорозі з Радлович до Самбора.

— **Члени Каси Хорих платитимуть за лікарства.** З Варшави повідомляють, що соймова комісія охорони праці виготовляє проект новелізації закону про обовязок забезпечення на випадок хороби, згідно з яким для ощадности й покриття видатків Кас Хорих у сумі 20 міліонів золотих, особи забезпечені в Касах Хорих мусять платити за лікарства. Безплатні лікарства видаватимуться тільки у вимікових випадках.

— **Чим люди заробляють гроші.** Андрій Омелян потребував грошей, а щоби здобути їх взявся на хитрий спосіб: Оголосив у „Веку Новім“ в анонсах, що його жінка не має дітей, тому хоче адоптувати чужу дитину, але кошти формального переведення адопції має сплатити матір тієї дитини. Найшлось кілька бідних матерей, які хотіли позбутись своїх дітей і дати їх Омелянові для адоптації. Ці матері давали Омелянові по кількасот золотих на кошти адоптації своїх дітей і тим способом Омелян заробив аж 2000 золотих. Одну дитину він справді забрав до себе, але заражже його жінка лишила ту дитину на вулиці на ласку долі. Та шило вилізло з мішка, Омеляна арештували, а львівський суд засудив його за те на 18 місяців вязниці.

—**Голий чоловік на варшавських вулицях.** Хаїма Веркшайга мали взяти до війська, а він не хотів бути вояком і казав, що він хорий та каліка. Лікарі твердили, що він здоров і мусить іти до війська. Це так розлютило Хаїма, що він роздягнувся і бігав голий по вулиці Багновій у Варшаві, щоби показати всім, що він справді хорий каліка, не здатний до військової служби. Поліція арештувала Хаїма, накрила його наге тіло і відвезла до арешту.

— **Сліпець доктором.** Володимир Долинський родом зі Львова, був сліпий від уроджения але при помочі лекторів він скінчив гімназію й університет. В нього був дуже вироблений змисл дотику і це допомогало йому в науці методою Бройлера. Долянський написав докторську працю п. з. „Чи у сліпців істнує змисл перешкод“, в якій доказував, що такий змисл не істнує. На днях Долянський промувався у варшавськім університеті на доктора фільософії.

—**За вбивство жінки.** Окружний суд у Лодзі засудив Станислава Хойнацького на 12 літ вязниці за вбивство жінки. Ця жінка була хоровита, Хойнацький любив іншу і тому хотів позбутись шлюбної жінки, маючи ще й надію по її смерти загарбати її маєток. Це довело до того, що Хойнацький застрілив жінку, а потім казав, що вона сама застрілилася.

— **В добу економічної крізи.** У школі в Лодзі зімліло з голоду протягом тижня 11 дітей. Всі вони сини і дочки безробітних родичів, які тепер не мають можливости дати дітям навіть снідання. Воєвідський шкільний комітет творить окремі кухні для тих голодних дітей пролетарів.

— **Десяті роковини поневолення Грузії.** В неділю 1. березня грузинська кольонія в Берліні святкувала ці сумні роковини жалібними зборами в „Landwehr - Casino“. Після реферату груз. і нім. мовою про боротьбу груз. народу проти Московщини виступали відпоручники інших народів. Першим промовив від українських студентів, старшин і цілої української еміграції Петро Кожевників. З великим зацікавленням довідалися присутні грузини, що за українську незалежність боролися також і грузини ген. Натіїв, полк. Джамбулат-Концков) та сини славної грузинки, брати-генерали Омеляновичі-Павленки. Далі слухали зібрані представників Азербайджану, німецьких соц.-демократів і II. Інтернаціоналу, Туркестану, груз. соц.-дем. та ін. Не обійшлося і без дісонансу. Іля Гольдберг, що промовляв як „приятель Грузії“, запеpечив наявність потенції до боротьби в інших поневолених народів. На це реагували з місць обурені азербайджанці, туркестанці й українці. — (г. ж.)

— **Після самовбивства Янка Купали й Ігнатовського.** Як це вже писалось, у більшовицьких вязницях у Минську наложили на себе руку білоруський найбільший поет Янко Купала і б. голова білоруської Академії, проф. Ігнатовський. Білоруська виленська преса подає, що тих двох білоруських чільних патріотів більшовики мали поставити перед суд, як обвинувачених в націоналізмі і в акції в напрямку створення білоруської республики. Янко Купала й Ігнатовський попали в тюрмі в такий нервовий розстрій, що поет Купала підчас обіду перерізав собі живіт кінцем металевої ложки в лічниці, а Ігнатовський, мабуть, повісився в тюремній келії на вікні. Колись перед війною в українських журналах містились переклади поезій Янка Купали.

— **Будемо віджиблятись пігулками.** Французький вчений, проф. Ріше винайшов пігулки, які можуть заступити поживу. Вистарчить зїсти 1-у пігулку, великости волоського горіха, щоби не бути голодним цілий день. В тих пігулках є сконденсовані складники найліпших страв. Винахід буде опублікований. Господині, які не люблять варити обідів, повинні тішитись. А таких є багато.

— **Комунікат Окружної Ради при Союзі Кооператив Споживців.** Від понеділка до пятниці цього тижня відбувається в льокалі Т-ва друкарів „Огнище“, при вул. Пекарській ч. 18. цикль викладів, присвячених проблемам кооперації праці. Прелеґентом є п. Іван Вольський, начальник Секції Кооперації Праці Т-ва Суспільної Політики у Варшаві. У понеділок і вівторок прелеґент обговорив дефініції кооперації праці та ріжні орґанізаційні питання, а також справи фінансові й необхідні співділання тих кооператив з громадськими суспільними товариствами. У середу будуть обговорені ріжні засоби безупинного співділання кооператив праці з заробітковими інституціями. В четвер: винагорода членів за працю, адмін. справи й контроля праці. В пятницю: основи віддавання прилюдних робіт кооперативам праці. В суботу: кооператизація праці в кооперативах. Початок викладів кожлочасно в год. 7-ій вечором Вступ вільний.

З кіна.

Кіно АПОЛЛЬО: „Співцеве серце“.

Аль Джольсон має добрий голос і завдяки цій прикметі був одним із перших „голосних“ акторів у тоновій фільмі. Його гра у сильно трагічних хвилинах до спілки з дітваком, що виступає у фільмах під назвою „Сонні Бой“, витискала сльози батькам і мамам. Голос Джольсона не змінився, але сюжет його фільм також ні... а це вже погано. Щось скоботе під серцем... та це вже не настрій від зворушення.

Кіно „ЛЕВ“: „Еспанський Дон-Жуан“.

Дон-Жуан був завсіди еспанцем. Аж намножилося безліч його наслідувачів і треба було до Дон-Жуана додавати „еспанець“. Фільми на еспанські теми поширюються як еспанка. Одночасно йде „Веселий Мадрид...“ Цей Дон-Жуан із Мексику вірнісінька копія недавньої „Мексиканки“. Колірові спідниці та шалі ще більше дратують вас і ви готові разом із героями цієї розбишацько-любовної історії перерізати всіх із злости, чому вони врешті чогось не роблять Завдяки яким прикметам цей Дон-Жуан вицмокує кожну жінку, яка йому до вподоби і як він відкриває та перемагає бандитів — це лишається вже виключною тайною кінематографічної фірми, що плодить такі небилиці. **м. р.**

Відозви й комунікати.

До емігрантів з Летичівщини й околиць!

Гурток емігрантів з Летичева на Поділлі має намір у найближчій будуччині видати друком історично-інформаційний альманах про національно-політичне та культурно-економічне і просвітне життя на Летичівщині, почавши від 1917 року.

Причиною, що безпосередньо спонукала нас до започаткування цеї акції, а в головній мірі те, що м. Летичів і його околиці, як Межибіж, Деражня, Зіньків, Вовковинці та інші, хоч були впродовж цілого бурхливого часу Української Революції тереном маси ріжних історичних моментів визвольної боротьби, що потягнули за собою стільки жертв за українську справу, — не мають дотепер хоч маленької сторінки в українській мемуаристиці

Такий альманах був би відблиском подій, що мали місце не лиш на Летичівщині, але й на цілій Україні, був би виявом переживань і праці кожного учасника тих великих історичних моментів і заохотив би інших до написання подібних споминів. А все те, зібране разом, дасть цінний матеріял до правдивого висвітлення причин, хоч хвилевої, але такої болючої, утрати нашої самостійности.

Тому підписаний нижче ініціятивний гурток емігрантів закликає цим усіх громадян Летичівщини, як і тих, що мали змогу бути свідками подій і життя на Летичівщині в ті часи, ласкаво подати свої адреси (або готові матеріяли) підписаному гурткові, з метою ближчого порозуміння й обговорення справи.

Зголошення і матеріяли просимо слати на руки інж. Романа Паламарчука в Городку Яг., Галичина. Всі українські часописи просимо ласкаво передрукувати цей заклик.

За ініціятивний гурток емігрантів Летичівщини:
проф. Михайло Іваненко, інж. Роман Паламарчук, Михайло Гікавий, інж. Степан Шаргун, Евген Круківський.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ. *(Рух в товариствах. — Імянини еп. Хомишина. — Смерть діячки. — Свято „Просвіти“).* Думалось би, що Станиславів, як друге місто щодо чисельности українського населення в Галичині, може похвалитися буйнішим народнім життям. Дійсність заперечує цьому, навпаки — деякі менші провінціональні осередки випереджують не в одному „воєвідський“ Станиславів. З багатьох українських товариств та інституцій Станиславова вибивається своєю діяльністю філія „Просвіти“ та „Рідна Школа“, котра перейшла цілу мартирольогію за відновлення замкненої школи ім. М. Шашкевича. Деяке життя проявляє також „Рем.-Пром. Бурса“, яка збирає гріш до гроша на будову бурси. Нема життя в міщанських товариствах, в „Бояні“ заснуло Т-во „Сокіл“, не було в цьому сезоні викладів Т-ва середньо-шкільних учителів. Крім молодого спортового т-ва „Пролом“ діяльність інших товариств проявляється тільки на папері. Економічні інституції тупцюють на місці, а деякі з них, як напр. Повітовий Союз Кооператив, занепали з причини нездатности попередньої управи. Причиною цього лиха є недостача більшого числа активних діячів, які порушилиб заспане життя Станиславова. Правда, є кілька одиниць, вільних фахів, які стараються збудити життя, однак з причини малої енергії їхні заходи є без більших вислідів. Щастям Станиславова є, що живе тут енергійна людина, рад. інж. В. Дутка, що — хоч до-недавна державний урядовець — несе разом з заслуженим проф. М. Лепким важкий тягар проводу громадянської праці. Ще з передвоєнного часу старається рад. Дутка з подивугідною послідовністю й завзяттям доказати не словом, а ділом, що любов до народу полягає на праці для цього народу. У всіх ділянках народнього життя видно сліди його праці. В останніх роках причинився він до звитнення будівлі „Сокола“, збудував школу ім. М. Шашкевича й поклав великі заслуги коло розвою банку українських залізничників та Українського Кооп. Банку. Не зважаючи на надірване працею здоровля, взявся він з питомою йому енергією до санування Повіт. Союзу Кооператив і вже нині хоч недовгий час його праці в Союзі, видно великі успіхи. Ці всі заслуги придбали рад. Дутці велике довіря громадянства, якого в нічому не зменшує напад на заслуженого діяча анонімного автора статті „Чорна хмара“ в передостанньому числі львівського „Впереду“. Бридку калюмнію, будьто би радн. Дутка грав у санаційну Дутку, опрокидує саме життя, воно говорить щось зовсім інше: за свою поверх 30-тирічну народню працю діждався радн. Дутка саме тепер з політичних причин зпенсіонування; інші провокаційні інсинуації є просто дітвацькими й викликані вони низьким інстинктом інформатора чи пак автора цієї бреверії. Станиславівське громадянство приняло цю клевету з погордою і стоїть, як і передше, збитою лавою коло свого заслуженого провідника. — Дня 7. лютого відбулося в день імянин єпископа Хомишина святочне богослуження, яке відправив новий парох катедральної церкви о. Лободич, а дня 12. II. заходом семинара СС. Василіянок уладжено в честь імянинника академію в салі „Сокола“. — Дня 12 лютого відпровадила станиславівська громада на місце вічного спочинку надзвичайно заслужену громадянку, Тересу з Дутків Паньчак. Покійна, хоча була звичайним рядовиком, полишила великі заслуги на всіх полях. Спеціяльно буде довго в найкращій памяти її самаританська діяльність: до смерти будуть їй вдячними ранені УГА, що лікувалися підчас українсько-польської війни в станиславівських лічницях, та політичні вязні. Благородне серце Покійної приносило тим безчисленним жертвам щиру поміч, потіху й пораду. Похорони зібрали численно всіх свідомих громадян, які з жалем віддали „Матері стрільців“ останню прислугу. — Місцева філія „Просвіти“ влаштувала 15. лютого свято „Просвіти, на яке зложилися: вступне слово голови філії, виступ муж. хору філії „Думка“ та вистава комедії Б. Грінченка „Нахмарило“. Аматори, згуртовані в драмат. кружку філії, вивязалися бездоганно зі своїх роль — грали як професійні актори. Режисерував старий театральний діяч п. Сіятовський. Учасників багато, переважно селян. *К.*

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 4. березня 1931 року: масло експортове і десерове пріма 4·50 зол за кільо; літра молока 28—29 сот; літра сметани 1·50 зол., копа яєць 6·30—6·40 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Четвер, 5. березня, година 7·30 веч. „Оповідання Гофмана“.
Пятниця, 6. березня, година 7·30 веч. „Лялька“.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):
Четвер, 5. березня, година 7·30 веч. „Як стати багатим і щасливим“, музична комедія.
Пятниця, 6. березня, година 7·30 веч. „Як стати багатим і щасливим“, музична комедія.

Малий Міський Театр:
Четвер' 5. березня, година 7·30 веч. „Добра ворожка“, комедія Мольнара.
Пятниця, 4. березня, година 7·30 веч. „Добра ворожка“, комедія Мольнара.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Співцеве серце“ (Ол. Джолсон, Соні Бой, Маріон Ніксон). Додатки.

КАСІНО: Звукова фільма „Серце на вулиці“ (Зб. Саван, Нора Ней).

КОЛЬОСЕИ: „Загадочний замах“ (Еді Польо).

ЛЕВ: Звукова фільма „Еспанський Дон Жуан“.

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Карколомні закрути“ (Кляра Бов, Ріх. Арлен)

ОАЗА: Звукова фільма: „Чар мексиканки“.

ПАЛЯС: Звукова фільма в чеській мові „Цісарсько - королівський фельдмаршал“ (Вляста Буріян).

ПАН: „Заборонений овоч“. „Рудоволоса“ (Кляра Бов).

ПАСАЖ: „Із вітром навзаводи“ (Гут Гібсон). Американська комедія та звуковий додаток.

ПРОМІНЬ: „Легка добича“.

ФАТАМОРГАНА: „Змова трьох“. „Королі пустині“.

ХИМЕРА: „Квітка Сходу“.

СТИЛЕВЕ: „Живий труп“ (Пудовкін, Марія Якобіні). „Грішниця з Монпарнасу“ (Анні Ондра).

УТІХА: „Герой кровавої арени“. — „Княжна та ковбой“ (Бюк Джонс).

Програма радіо.

Четвер, 5. III. 1931.

Варшава (1411,7) 17·45 Шкільний концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·35 Мандолінова музика. **Берлін** (419) 16·30 Музика. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Славянська музика: Бородін, Дворачек, Мусоргський. **Рим** (441,2) 17·00 Солісти. **Прага** (486,2) 19·30 Квартет Кальвета. **Відень** (516,3) 20·30 Міжнародній концерт. **Будапешт** (550,5) 12·05 Орхестра. **Харків** (937,5) 15·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 15·00 Етнографічний концерт.

Пятниця 6. III. 1931.

Варшава (1411,7) 17·45 Легка музика. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·25 Сольо на флєті. **Берлін** (419) 16·30 Музика з Брістолю. **Стокгольм** (435,4) 20·45 Віолінчельо. **Прага** (486,2) 18·15 Німецька авдиція. **Відень** (516,3) 15·25 Капеля Бухбіндера. **Будапешт** (550,5) 19·30 „Гугеноти“ Маєрбера. **Харків** (937,5) 15·00 Український концерт. **Париж** (1724,1) 23·00 Симфонія Шумана.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Члени Українського Товариства Прихильників Мистецтва у Львові оглянуть у неділю дня 8. березня 1931 р. між год 9·45—11·45 передполуднем богомільницю (каплицю) Семинарицьку при вул. Коперника ч. 36. — Стінопис богомільниці, твір мистця-маляра бл. п. П. Холодного пояснить Всесв. і Впр. о. Ректор Д-р Иосиф Сліпий. — **о. Мітрат Олекса Базюк, голова.** 2—3

Піврічні пописи елевів Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові відбудуться в пятницю 6-того березня в год. 3·30 попол. (нижчі і середні роки) і в неділю дня 8-ого березня в год. 6-тій вечір (середні і вищі роки) оба рази в малій салі Муз. Т-ва вул. Шашкевича ч. 5. II п. Програми в ціні 50 сот. служать як карти вступу.
1589 1—2

Заходом Жіночого Кружка ім. Ганни Барвінок відбудеться в неділю (8. березня) п. р. в 6-ій годині вечора в салі „Української Бесіди“ (Рутовського 20) **відчит проф. Мих. Посацького на тему: „Тайни Еспанії“** (враження з подорожі). Вступ за добровільними датками на Рідну Школу. Просимо численно явитися. — **Старшина Кружка.** 1593

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЗОЛОТО, БРИЛЯНТИ, СРІБЛО — оцінює безплатно і купує по високій ціні **Домбровскі і Розважевскі**, Львів, Академічна ч. 2. Фабричний склад годинників. — Довголітня гарантія. —
1447 4—?

ГРИБИ гарні вибирані (найменче 5 кг.) по 10 зол. 1 кг., повидла з чистих сливок на цукрі, бочілочка 5 кг. 14 зол., чиста овеча бриндза, бочілочка 5 кг. 13 зол., пчільний мід з гір в 5 кг. бляшанках по 23 зол., волоські горіхи, мішочок 5 кг. 17 зол., — висилає франко за післяплатою **МЕНДЕЛЬ ШТУММЕР, Косів к. Коломиї.** 1449 8—10

РУТИНОВАНИЙ конціпієнт з кількалітньою адвокатською і судовою практикою шукає місця від зараз. — Зголошення під „Солідний“. 1588 1—3

ЧЕЛЯДНИК кравецький з укінченим курсом крою пошукує заняття. — Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Челядник“. 1574 2—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5 — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1538

ВДОВИЦЯ ПО СВЯЩЕНИКУ, в середнім віку і досвідна газдиня шукає місця до управи дому у самотного священика. — Ближчу відомість подасть о. Александер Стефанович у Львові, вул. Чарнецького 26. 1584 2—2

КОСІВ, Пансіон п. Евгенії Лукашевської поручає від 1. березня сонячні кімнати з першорядним удержанням. Ціни знижені. 1555 2-4

ДО УПРАВИ домом шукає місця інтелігентна особа. — Зголошення присилати на адресу О. М. Горчинського, Фирлеїв ад Перемишляни. 1590

ЗДІБНА ПАННОЧКА буде негайно принята до роботи спідниць. — Гнатів, Кохановського ч. 8. 1594

ДВОПОВЕРХОВА каменниця при Сапіги, побіч техніки, повний комфорт, склепи, город, 13.000 зол. комірне, ціна 16.000 долярів. Довг 4% вісім тисяч долярів на 25 літ. Готівка вісім, продасть Ігнат Львів Куркова 24. 1595 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, спеціяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та **лікарської косметики**
ординує в скірних недугах
і т. д. від год $8\frac{1}{2}$—10, 14—16.
в косметиці від 10—11 і 16—18
в неділі і свята від 10—11.
Гірське сонце. Вапофор. Дітермія. Кріотерапія. Сепараткові ждальні.
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 22, III. п.
(біля Нар. Гостинниці).
Вінда до вжитку. **Телефон 38—90.**

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Листопада 30.
1206 Пересвітлення Рентгеном.

Д-р Михайло Тимчук

лікар заграничних клінік — спеціяліст внутрішних недуг і фтізіольог
тепер у ТЛУСТІМ, пов. Заліщики, лічить сухоти (початкові і в найвищому степені розвою) та переводить щіплення проти сухіт у новородків, — дітей і дозрілих.
1512 7—?

ГЕМОРОІДИ.

Гемороїдальні чопики ҐОНСЕЦЬКОГО (з когутиком) усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, гоять ранки та зменшують гузи (жиляки).
1340 Можна дістати в аптиках. 7—8

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Телеф. 65—73.

Безболісно пльомбує, лічить і виймає зуби. Скріплює розхитані зуби, штучні зуби в каучуку, золоті, плятині і білім золоті найновішими системами. Пацієнтів з провінції полагоджує в найкоротшому часі — П. Т. Урядовцям і студентам знижені ціни. 1526 6—10

Загальні Збори
Т-ва українських робітників „СИЛА“

відбудуться в неділю, дня 22. березня ц. р. в год. 11. передпол. в домівці Т-ва (Львів — вул. Краківська ч 17) зі звичайним порядком нарад.
1587 о. Каштанюк, голова.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10